

VETO

ALGEMENE STUDENTEN RAAD

Weekblad. Jaargang 10, '83-'84.
Bijlage bij Veto nr. 28, dd. 10 mei 1984
V.u. Luc Baltussen, Van Evenstraat 2d,
3000 Leuven. Tel. 016/22 44 38.

EN VERDER

Dit is een eenmalige bijlage bij Veto naar aanleiding van de Jongerenmars voor Werk 1984. Reacties kunnen altijd aan de redactie toegestuurd worden, op het onderstaand adres.

Recht op luiheid	1
Doppersziekte	1
OCMW en krediet	2
Koöperatieven	2
Arbeidsmarkt voor universitaires ...	2-3
Eisen van de Jongerenmars	2-3-4
Liga voor Mensenrechten	3
Werklozenvakbond	4
Schoolverlaters	4

Redakties steeds op vrijdag om 16.00 uur (open voor ieder) op 't Stuc, E. Van Evenstraat 2d, 1ste verdieping. Artikels binnen op donderdag voor verschijning, advertenties op vrijdag voor verschijning.

Veto is een publikatie van de Algemene Studentenraad Leuven.

Vanuit een aantal groepen in de samenleving wordt in deze tijd van massale werkloosheid het arbeidsetos in vraag gesteld. Met arbeidsetos wordt de moraal bedoeld, waarbij de arbeid in de kapitalistische produktiewijze verheven wordt tot norm. "Doppers zijn luiherken en profiteurs." Heel de sociale zekerheid is trouwens gekonstrueerd rond de disciplinerende tot arbeid. Enerzijds moet men werken om bijdragen te ontvangen in het kader van de sociale zekerheid, anderzijds moet men zich voortdurend bereid tonen om te arbeiden, beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt...

Arbeid adelt en maakt vrij

Met de provocerende slogan *recht op luiheid*, wordt in feite de ont koppeling voorgesteld van loon en arbeid. Iedereen moet het recht hebben op een basisinkomen, ongeacht er een individuele link naar loonarbeid aanwezig is.

De wijze waarop men in de eerste historische fase van het kapitalisme de mensen zo ver heeft kunnen krijgen dat zij nagenoeg hun gans leven binnen de fabrieksmuren gingen doorbrengen, is één van de meest duistere pagina's in de geschiedenis van dit systeem. Hoe heeft men de overgang kunnen tot stand brengen van een samenleving waar een traditionele arbeidsmoraal heerste, namelijk arbeid in dienst van het leven/genieten, naar de kapitalistische produktiewijze waar de arbeidskracht verlaagd is tot koopwaar en essentieel vervreemd is van het produkt dat hij maakt. Net als tijdens de kolonizering van heel wat landen heeft men met geweld de mensen moeten onttrekken aan hun klassieke inkomstenbronnen.

In de eerste helft van de 19de eeuw werd bijvoorbeeld in Vlaanderen de huishouding tot verval gebracht en overspoeld na opeenvolgende mislukkingen van de aardappelgrootst diuzenden hongertijders de stad. In tucht-scholen en werkhuzen werd een deel van deze massa tot 'arbeid' opgevoed, en tegelijk werden heel wat wetten ingevoerd, zoals bijvoorbeeld deze op het landlopen en bedelarij, die een arbeidsdisciplinerende beoogde.

Via opvoeding, ideologie en gewoonte werd iedereen ingeprent dat de eisen van de kapitalistische produktiewijze vanzelfsprekende natuurwetten waren.

Aldus werd een arbeid opgelegd die niet in functie staat van de reële behoefte van de mensen: de behoefte aan integratie in het ritme van de natuur; de afstemming van de activiteiten op het specifiek, menselijk fysiologisch ritme; de nood aan creativiteit, aan vorming, aan samen-zig-zijn...

In plaats daarvan werden de essentiële aspecten van de kapitalistische orde opgedrongen: atomisering, heteronomie, prestatiedrang en onderlinge concurrentie, de ontpersonlijking en de verdinglijking van de intermenselijke relaties. Hierbij werden vanzelfsprekend ook de godsdienst en de wetenschap gemobiliseerd om de mensen te doordringen van de onvermijdelijkheid en de noodzaak van vervreemdende arbeid.(1)

In de filosofie van de Italiaanse autoheren (Toni Negri en dergelijke) is het verzet tegen dit arbeidsetos een belangrijk wapen, dat onder meer gehanteerd wordt door middel van het absentisme op het werk.

Het percentage absentisme in de Belgische industrie bijvoorbeeld bedraagt rond de 15%. Het Italiaanse tijdschrift *Potere Operaio* stelde in 1973 hierover het volgende: "In de vestigingen van de Fiat in Turijn is het percentage van de arbeiders die niet op hun werk verschijnen opgelopen tot 28%. Dat wil zeggen dat er per dag 30.000 arbeiders zich onttrekken aan de uitbuiting der fabrieken. Ofwel dat een Fiat-arbeider gemiddeld een dertig uren werkweek heeft. Door hun toevlucht te nemen tot het arbeidsverzuim, het absentisme, eigenen de honderdduizenden arbeiders van de Fiat zich jaarlijks 45 miljard lire toe zonder dat ze daarvoor enige arbeid verricht hebben: 45 miljard lire, dat is ongeveer negen keer de netto-winst van Fiat in 1971."

Luc Vanheerentals

(1) zie onder meer: R. JACOBS, *Sociale strijdbewegingen en kapitalisme*, 60 blz.

Doppersziekte krijgt epidemie-allures

Een RVA-studie uit 1981 (1), een bron die men dus moeilijk kan verdenken, stelt dat 20% van de mannen en 13% van de vrouwen in een enquête hebben aangegeven dat hun algemene gezondheidstoestand er sinds hun werkloosheid op achteruit was gegaan. Terwijl slechts 30% omwille van problemen met de gezondheid werd ontslagen, geeft 60% van de ondervraagden aan dat zij omwille van gezondheidsproblemen niet succesvol solliciteerden. 10% Van de ondervraagden heeft last van eetluststoornissen. Ook 10% zou meer alcohol gebruiken sinds het ontslag, en ruim één op drie geeft toe slaapstoornissen te hebben.

De achteruitgang van de gezondheid houdt rechtlijnig verband met de duur van de werkloosheid en met de leeftijd van de betrokkene. Oudere werklozen hebben meer last dan jongere. De genoemde cijfers krijgen echter zoveel méér betekenis, als we bedenken dat het hier gaat om de zogenaamde 'gezonde werklozen'. Mensen met uitgesproken klachten komen immers niet meer voor in de statistieken over werklozen vermits zij naar de ziekenfondsen werden afgevoerd...

Een gevoel van isolatie

In een recente brochure van de vzw Geneeskunde voor het Volk, stelt Erik Vanobbergen dat de 'doppersziekte' ongetwijfeld bestaat. "Er is zoiets wat

stilaan de naam 'doppersziekte' of 'doppersyndroom' begint te krijgen. De kleinere of grotere ongemakken waar doppers al of niet mee bij de huisarts komen: opvliegenderheid, slaapproblemen, "zich niet goed voelen", moeheid, moedeloosheid, of meer lichamelijke klachten als maagpijn, pijn in de hartstreek," aldus Vanobbergen (2).

De Deense onderzoekster Ovesen stelde in dit verband het volgende: "Een werkloze wordt in de eerste plaats gekenmerkt door een wisselvallig gevoelsleven. Zijn levensvreugde vermindert en zijn zelfvertrouwen en zelfrespekt dalen. Er ontstaat een gevoel van nutteloosheid, overbodigheid en zinloosheid. De werkloze gaat zich geïsoleerd voelen van zijn collega's en ontwikkelt een grotere gevoeligheid, prikkelbaarheid en verbittering tegenover zijn omgeving. Zijn gezondheid gaat achteruit. Zijn politieke houding kan wel gekenschetst worden als onverschillig. Zijn verhouding tot zijn gezin wordt conflictueuzer en zijn kinderen worden erg onrustig."

Deze Deense onderzoekster stelde vast dat werkloos worden bij velen een psychische crisis veroorzaakt die eindigt in depressie. Deze depressie zou na een jaar op pas duidelijk naar boven komen.

De genoemde brochure van de vzw Geneeskunde voor het Volk wijt de doppersziekte in hoge mate aan het schuldgevoel dat de werkloze wordt opgedrongen door de verschillende manieren waarop de RVA hem of haar lastig valt of vernedert. De dagelijkse stempelcontrole en het totaal verbod op activiteit zijn hier voorbeelden van.

De heersende arbeidsmoraal, waarin werkloos zijn in onze samenleving als een doodzonde beschouwd wordt, speelt een belangrijke rol. De rechtse pers stelt ook dat bepaalde bevolkingsgroepen — zoals vrouwen, gastarbeiders, jongeren die nog niet gewerkt hebben — in feite geen recht hebben op een uitkering...

LV

(1) RVA, *Enquête over werkloosheid. Studie over de psychische aspecten van de werkloosheid*, 1981, Brussel.
(2) *De doppersziekte. Klachten, oorzaken en mogelijke uitwegen*, vzw Geneeskunde voor het volk-Hoboken, 1983, p. 9.

Voor alle zichzelf prostituerende schoolverlaters

De overheidsdiensten zijn al jaren gepolitiseerd. Geen schokkende mededeling, dat weet iedereen toch al jaren, zegt u. En daarin heeft de lezer natuurlijk gelijk. Deze uitspraak krijgt echter een heel andere inhoud wanneer die uit de mond van een ambtenaar zelf komt. Meer nog wanneer daarna volgt dat het enige ministerie waar men zijn poten tot nu toe afgehouden heeft, dit van financiën met name, bok in dit circuit terechtgekomen is. Vroeger is men daar volgens omdat het juist zo rechtstreeks met geld te maken heeft en men zich niet wilde compromitteren. Maar nu is de boel toch om zeep is, zoals het in de wandelgangen luidt, kan dit er ook nog bij.

Geen goed nieuws allicht voor J. Van Langendonck (Rechts-fakulteit KUL) die onlangs nog in een vrije tribune ('Wat niet in het Spaarplan staat', ds 10 april 1984) de verstarring in het openbaar ambt en het politiek favoritisme aan de kaak stelde. Het politieke dienstbetoon vergt volgens deze auteur meer tijd en energie van de ministeriële kabinetten dan het beleid.

Wie is er nu 'negatief' ingesteld? De pot verwijt nogmaals de ketel... En blijkbaar hebben de heren politiciers niet meer genoeg met de openbare sektor alleen. Zo ging er vorig weekend (vrijdagavond en zaterdag) een 'info- en actiebeurs' door te Edegem onder het motto 'werken voor werk'. Sprekers waren onder meer Leo Tindemans en Rika De Backer en om de boel wat te animeren was er ook een heus poppenspel voorzien. Nadien was er mogelijkheid tot contact met bedrijfs-leiders.

Wanneer deze tendens zich verder doorzet zal men nog 'een juiste partijkaart' nodig hebben om te mogen werken, of, hoe men zich moet prostitueren. We zeiden het reeds: wie is hier negatief ingesteld?

Eisenpakket (3)

4. Edukatief verlof

Met edukatief verlof wordt bedoeld het recht op een betaalde vorming voor werknemers. Op dit ogenblik wordt die materie geregeld door twee wetten, nl. de wet op de sociale promotie (algemene vorming) en de wet op de kredieturen (beroepsvorming). In beide wetten zitten heel wat gaten.

Zo gelden beide stelsels alleen voor werknemers onder de 40 jaar, en kunnen werknemers die part-time of in openbare diensten werken, er geen gebruik van maken. De patroon kan sociale promotie weigeren en het loon niet doorbetalen. Kredieturen mogen door de baas niet geweigerd worden, en hij is verplicht deze te betalen. Je loon wordt echter doorbetaald tot maximaal 45000 fr. per maand, en dit bedrag is sinds jaren al niet meer geïndexiseerd.

Beide regelingen gaan in de praktijk gepaard met loonverlies, vetorecht van de patroon, en psychologische druk (dreigen met ontslag). Dit hindert uiteraard het gebruik van die wetten. De jongerenmars eist van de regering dat zij het voorstel, dat de Nationale Arbeidsraad reeds in 1979 formuleerde inzake het edukatief verlof, opvolgt.

In dat voorstel mag een werknemer 240 uren vorming per jaar volgen, waarvan 160 voor algemene vorming. Het is een recht, dat de baas niet kan weigeren. Ook voorziet het in de doorbetaling van het loon. Het voorstel schaft de leeftijds grenzen af en breidt het recht uit voor part-timers en werknemers uit de openbare diensten.

5. Vermindering van arbeidsduur tot 32 uren per week.

De jongerenmars eist een schokoperatie. De 32-urenweek moet binnen één jaar gerealiseerd worden om de ondernemers te verplichten massaal aan te werven. Kleine, geleidelijke stappen van arbeidsduurverkortering zijn niet efficiënt om aanwervingen te bekomen, omdat ze de ondernemer in de gelegenheid brengen arbeidsproces en produktiviteit aan te passen, zodat de produktie op peil blijft zonder één bijkomende aanwerving.

Een arbeidsduurverkortering naar 32 uren is perfect mogelijk zonder loonverlies, vindt de Jongerenmars, als men tenminste de moed wil opbrengen om eens iemand anders dan de werkende en werkloze bevolking te laten opdraaien voor de kosten.

Om dit aan te tonen stelt de Jongerenmars de volgende financieringskanalen voor: een vermogensbelasting van 3% (belasting op interesten, dividenden en huuropbrengsten); een rechtvaardige fiscaliteit (strijd tegen fiscale fraude en onrechtvaardige fiscale vrijstellingen); een verdere stijging van de bedrijfswinsten (de tien meest winstgevendste bedrijven in België maakten in '82 een netto-winst van 40 miljard frank tegenover 'slechts' 32 miljard in '81. Een stijging van 20% dus, en dan blijft nog de vraag hoeveel er ontdekt is).

Dit soort maatregelen zal wellicht heel wat boycotreacties van rechts uitlokken. Om kapitaalvlucht e.d. te vermijden zijn heel wat technische maatregelen noodzakelijk, maar wellicht niet voldoende. Slechts een arbeiderscontrole in banken en bedrijven is wellicht in staat hier tegen een effectieve dam op te werpen, zo stelt de Jongerenmars.

6. Afschaffing art. 143

Artikel 143 betreft de uitsluiting van het recht op een werkloosheidsuitkering wegens langdurige werkloosheid. Op dit ogenblik kunnen 35% van de doppers op basis van dit artikel geschrapt worden.

Dit artikel kwam tot stand in 1963 toen ons land een dieptepunt kende inzake werkloosheid. Dat iemand twee of drie jaar aan de dop stond, kwam uiterst zelden voor. Op dit ogenblik kunnen 35% van de doppers op basis van dit artikel geschrapt worden.

Uit interne RVA-cirkulaires over een minimumaantal van uitsluitingen op basis van dit artikel, blijkt duidelijk dat men het als een besparingsmiddel wil hanteren. Daarbij komt nog dat de toepassing ervan vooral gericht is op vrouwen, en wel voor méér dan 95%.

Het Franse voorbeeld

Naar een werklozenvakbond?

In Frankrijk werd in 1981 het initiatief door werklozen genomen om te komen tot een eigen vakbond. "Er zijn in Frankrijk meer dan 2 miljoen werklozen, dit wil zeggen meer dan er landbouwers zijn. De werklozen zijn nochtans de enige sociale categorie die ontbreekt op alle plaatsen waar onderhandeld wordt, of waar beslissingen genomen worden. Het zijn de anderen die beslissen over ons. Dat is niet meer normaal vanuit democratisch standpunt." Aldus Maurice Pagat. (1)

"Toen ikzelf werkloos werd, was het isolement waarin ik elke dopper zag een eerste schok voor mij. Niemand zei er een woord, iedereen voelde er zich slecht in z'n vel, de eenzaamheid in het hart. Anderzijds heb ik in die rijken heel wat werklozen ontmoet die geen uitkering trokken, en vele doppers met slechts 200 fr. per dag." Pagat schrijft een lezersbrief (!) naar Le Monde en kan een twintigtal geïnteresseerden bijeenbrengen.

"Einde 1982 werden er vier zelfmoorden van jonge werklozen in de pers vermeld. Wij waren er ondersteboven van. Er moest gehandeld worden. Wij hebben dan een perskonferentie georganiseerd om de aandacht van de mensen en van de regering te trekken op de morele en materiële nood waaronder vele werklozen gebukt gaan. Gedurende een week, nadat we vreedzaam een doplokaal

Wie de neergaande kurve in bijgevoegde grafiek inzake de uitkeringen voor samenwonende schoolverlaters bekijkt, waar men kan vaststellen dat bepaalde inkomens in nauwelijks 6 jaar tijd op één derde terugtuimelen kan zich moeilijk van de indruk ontdoen dat de vakbonden de belangen van de werklozen niet volledig ter harte nemen. Men heeft het altijd over de laagste inkomens die in bescherming dienen genomen te worden. Heeft men het dan over die jonge schoolverlater (onder de 18) die moet rondkomen met nauwelijks 6000 fr., of heeft men het over het bestaansminimum van ca. 8500 fr. voor een alleenstaande.?

bezet hadden en verschillende acties gedaan, heeft de pers veel over ons geschreven. De grote syndicale organisaties interesseerden zich niet echt voor die problemen. De werklozen moeten zich dus zelf organiseren in een hen vriendelijke omgeving."

De voornaamste eisen die de werklozenvakbond stelt zijn onder meer het optrekken van de minimumvergoeding die op dit ogenblik 220 fr. per dag bedraagt in Frankrijk. Deze zou moeten opgetrokken worden naar 500 fr. Dat zou het inkomen van de werklozen brengen op het niveau van het minimumpensioen. De duur van de periode waarin men recht heeft op werkloosheidsuitkering dient te worden verlengd. Men eist voor jongeren de oprichting van stages met reële arbeidskansen. Voor de werklozen van boven de 55 jaar dient er gestort te worden in een waarborgfonds.

Na twee jaar werken is de vakbond uitgegroeid tot 4000 leden, en is men grondig in de meeste grote steden van het land, en vooral in de Parijse agglomeratie. Alhoewel men zich niet wil gaan toeleggen op het verlenen van services aan werklozen, organiseert men ook informatievergaderingen en brengt men regelmatig informatiebulletins uit.

Ook is men op diverse momenten in katastrale situaties tussengekomen bij elektriciteitsmaatschappijen. "Tenslotte heeft de Vakbond, door haar veelzijdige contacten met de ministeries, de andere bonden, de pers, en zekere faam verworven. Wij worden momenteel erkend." Aldus Pagat.

De fundamentele boodschap die de Vakbond uitdraagt is deze van solidariteit. "Het feit een stabiel werk te hebben is een voorrecht. Men gaat naar een verbrokkeling van de arbeiderswereld, met de steuntrekkers, de immigranten, de werklozen, de buitenstaartaren. Pas op voor de versterking van de korporatistische tendenzen, voor de versterking van zeer egoïstische meningen en gedragingen. Er bestaat momenteel een verborgen consensus om doppers te misprijzen. De prioriteit van de syndicale militanten zou de strijd voor een betere verdeling van het beschikbare werk en van de inkomens moeten zijn."

Wat te doen als schoolverlater?

Wie afstudeert moet zich inschrijven als werkzoekende bij de RVA onmiddellijk na het officiële einde van het academiejaar: vanaf 1 juli en best vóór 1 augustus. Studenten met een tweede examensentittij kunnen pas na deze zittijd inschrijven en aan hun wachtlijst beginnen. Men schrijft in daar waar men gedomiceerd is. De uitkeringen moeten aangevraagd worden bij een uitbetalingsinstelling, d.w.z. bij de Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen, of, als men gesyndiceerd is, bij een vakbond. Wie ouder is dan 18 en geen 26 op het ogenblik van de aanvraag tot uitkering moet eerst een wachtlijst van 150 dagen laten voorbijgaan, ofwel 150 dagen arbeid in loondienst verrichten, vooraleer hij recht heeft op een uitkering. Een paar dagen vóór het verstrijken van de wachtlijst meldt men zich bij de hulpkas of vakbond. De schoolverlaters die eind juni 1983 afstudeerden, konden in 1984 op 26 januari hun eerste stempel gaan afdrukken. De RVA hanteert immers bij het tellen van dagen de zesdaagse werkweek. De regering had oorspronkelijk de bedoeling de wachtlijst voor schoolverlaters op 200 dagen te brengen, maar o.m. na ACV- protest is dat al vrij vlug terug ingetrokken.

Wie krijgt wat? Dat hangt er om te beginnen vanaf tot welke groep werklozen men behoort. Een werkloze kan alleenstaande zijn, of samenwonend, of gezinshoofd. Gezinsvoorzitter is hij of zij die samenwoont met iemand die ter zijner of hare laste is, en dus zelf geen inkomen heeft. In de grafiek hiernaast kun je aflezen hoe samenwonende schoolverlaters sinds 1 juli 1978 hebben moeten inleveren, gedurende het eerste jaar dat zij werkloos waren. Bij de begindatum waren de uitkeringen voor respectievelijk 21 jaar, 18 jaar en 16 jaar 159822 fr., 134316 fr. en 105300 fr. In 1984 zijn al die sommen enorm teruggevallen. Dit is deels te wijten aan de invoering van een wachtlijst, maar voor een ander deel heeft men ook de uitkeringen per maand verlaagd. Recent, nl. op 1 januari 1984, werd de uitkering voor samenwonende schoolverlaters boven de 21 nog verlaagd van 11830 fr. per maand tot 9048 fr. De bedragen op dit ogenblik zijn als volgt: 608 fr. per dag voor een gezinshoofd; 230 fr. voor een niet-gezinshoofd onder de 18 jaar; 370 fr. voor niet-gezinshoofden tussen de 18 en 20 jaar, 489 fr. voor niet-gezinshoofden boven de 21 jaar. Voor samenwonenden wordt nog een onderscheid gemaakt tussen 'samenwonenden uitsluitend met vervangingsin-

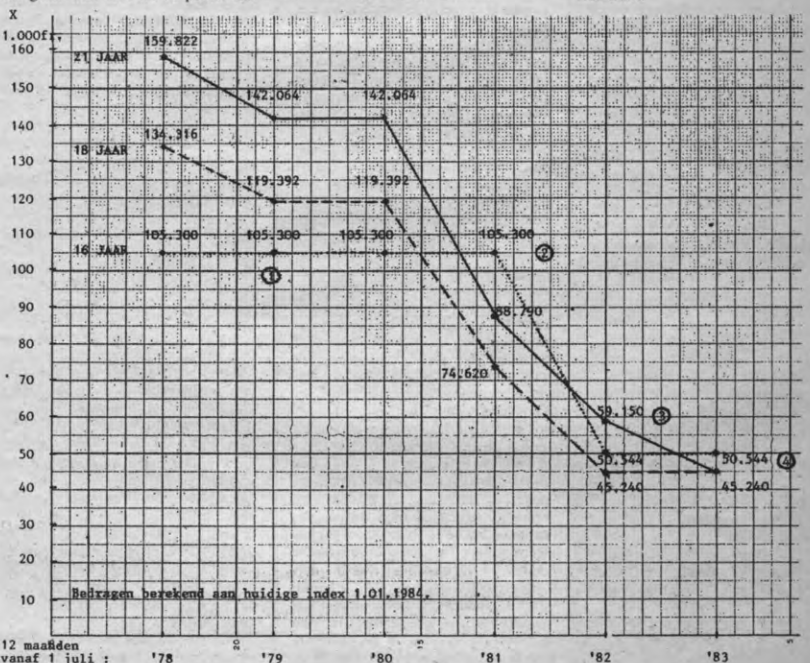
komens' en 'samenwonenden met andere inkomens dan vervangingsinkomens'. Indien U behoort tot de laatste categorie, nl. als werkloze samenwonend met iemand die een 'normaal' inkomen geniet, dus geen vervangingsinkomen, dan dient U supplementair 6% in te leveren.

Tesisdoppen

Zolang zal U niet kunnen genieten van een uitkering, maar reeds na 9 maanden kan de RVA U beschouwen als langdurig werkloos, en kan zij U om die reden schorsen. In 1981 bedroeg het aantal schorsingen 9446, en dit aantal omvatte 9034 vrouwen. Reeds na 6 maanden treedt er een diskwalificatie op inzake beroepskeuze, en dient men om het even welke job te aanvaarden. Men kan dan nog enkel werk weigeren als men bv. meer dan 12 u per dag van huis weg zou zijn... Dit geldt weer niet als de plaats van

het werk gelegen is op 25 km of minder.

Wie van een RVA-uitkering wil genieten kan dit niet combineren met een inschrijving als tussisstudent, bissen zonder lesvolgen, of vrij student. Wel mogelijk is een combinatie met inschrijving voor een doktoraatsstipendium. Wanneer men enkel nog een tussis moet afwerken, hoeft men niet te wachten op de deliberatie om in te schrijven als werkzoekende, maar kan men dit reeds doen met een attest van de fakulteit vanaf de datum van inlevering van de tussis. Een inschrijving voor de centrale examenscommissie kan meestal wel gekombineerd worden met RVA-uitkeringen. Toch is het veiliger zo iets vooraf schriftelijk aan te vragen. Wie tijdens zijn wachtlijst een studentenjob doet, waarvoor geen RSZ-afhoudingen gebeurd zijn, ziet de wachtlijst met de duur van deze tewerkstelling verlengd worden. □

12 maanden vanaf 1 juli :

- (1) wachtlijst voor +18-jarigen met 1 maand verlengd: 1 maand minder inkomen.
- (2) wachtlijst voor +18-jarigen met 3 maand verlengd: 3 maand minder inkomen.
- (3) wachvergoeding i.p.v. werkloosheidsvergoeding: een inlevering van 35% tot 50%.
- (4) wachvergoeding voor +21-jarige samenwonende: -24%.

(1) Oorspronkelijk werd dit interview afgedrukt in het tijdschrift *Résister. Revue de débat syndical*. In vertaling verscheen het in *Tegenstroom*, 1/84, *Vakbond voor werklozen* telt reeds 4000 leden.

LV